

УДК 371.1:801+004

DOI: 10.31499/2706-6258.1(3).2020.204282

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Бойко Яків, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0001-5672-396X

E-mail: yakivboyko@meta.ua

У статті здійснено огляд переваг застосування цифрових технологій на уроках англійської мови в початковій школі. Охарактеризовано деякі інтерактивні методики, педагогічні програмні засоби та Інтернет-ресурси у процесі вивчення англійської мови в початковій школі. Досліджено потенційні можливості використання аудіо записувача, відеоконференції, віртуальних світів, інтерактивної дошки, караоке, мобільних додатків та комп'ютерних програм у навчальному процесі для формування мовленнєвих навичок за допомогою аутентичного спілкування.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, Інтернет, комп'ютерні програми, інтернет-ресурси, англійська мова, початкова школа, цифрові технології, мобільні додатки.

FOREIGN EXPERIENCE IN APPLYING DIGITAL TECHNOLOGY AT PRIMARY SCHOOL ENGLISH LESSONS

Yakiv Boiko, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of English and its Teaching Methods, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-5672-396X

E-mail: yakivboyko@meta.ua

The article deals with the benefits of using digital technology during English lessons in primary school. The research is devoted to the problem of the use of digital technologies, describes some interactive methods, educational software, and Internet resources in the process of learning English within the primary sector. The growth of globalization of trade and the predominance of English in the media, particularly on the Internet, have been responsible for driving change in language education policy and there is a global trend towards introducing English language teaching into the primary sector. Over the last years, there has been a tremendous shift in the way that users integrate technology into their personal lives. These changes have taken time to filter down into primary education, but slowly teachers have realized the need to adapt their practice in order to reflect the changing nature of technological use in the wider world.

The author explores the potential of audio recorders, video conferences, virtual worlds, interactive whiteboards, karaoke, mobile applications, and computer programs, in order to form language skills in students through authentic communication.

The introduction of Web 2.0 network services in language education is one of the promising areas of informatization of the educational process, which helps foster a stable communication competence in students under the guidance of an experienced teacher. Innovative technologies can help teachers in a variety of ways, inside the young learner classroom, but also in the home environment and while learners are on the move. The use of educational technologies is very dependent on the instructional

context and setting, and meets the individual needs of young learners. Therefore, it is difficult to imagine the modern foreign language teaching and learning without the integrated use of digital technologies in primary school. Creative primary teachers will always be able to see the potential for an idea and are particularly adapted to customising approaches to meet the individual needs of their learners. Digital technologies can be used to develop oral, reading and writing skills when learning a foreign language.

Keywords: *information and communication technologies, Internet, computer programs, Internet resources, English language, primary school, digital technologies, mobile applications.*

Розвиток сучасного суспільства відбувається в епоху інформатизації, яка характеризується активним застосуванням інформаційних технологій у багатьох сферах діяльності людини, в тому числі в сфері освіти. Відмінними рисами сучасного суспільства є інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій в систему шкільної освіти. У цьому зв'язку одним із пріоритетних напрямів реформування сучасної вітчизняної освіти є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання та вивчення і впровадження прогресивного зарубіжного досвіду в галузі освіти.

Традиційні педагогічні технології навчання англійської мови обмежені в можливості змодельовати іншомовне середовище, врахувати індивідуальні відмінності учнів і створити умови для аутентичного спілкування на іноземній мові. Тому сучасний процес вивчення іноземних мов важко уявити без комплексного використання цифрових технологій насамперед у початковій школі. Адже цифрові технології можуть слугувати формуванню усних навичок, вмінь читання та письма під час вивчення іноземної мови. Використання Інтернету також сприяє вивченню англійської мови за допомогою ігор та різних видів навчальної діяльності. Крім того, цифрові технології також забезпечують ефективну підтримку вчителю, коли йому бракує досвіду в різних аспектах свого предмету.

Процес інформатизації суспільства й освіти знайшло своє відображення у вітчизняній та зарубіжній педагогічній літературі. До проблеми використання інформаційно-комунікативних технологій у освітньому процесі зверталися в своїх працях вітчизняні дослідники В. Биков, М. Бухаркіна, Р. Гуревич, М. Жалдак, О. Кареліна, Є. Патаракін, Є. Полат та інші. Дослідження особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови проводять В. Краснополський, Л. Морська, Є. Полат, П. Сердюков та інші.

Безпосередньо на необхідність використання цифрових технологій під час вивчення англійської мови вказували в своїх роботах зарубіжні науковці С. Бакс (S. Bax), С. Берсталл (C. Burstall), М. Бирам (M. Byram), Дж. Корбетт (J. Corbett), Д. Кристал (D. Crystal), М. Дулі (M. Dooly), М. Флемінг (M. Fleming), С. Гут (S. Guth), Ф. Хелм (F. Helm), Дж. Хіггінс (J. Higgins), М. Джуел (M. Jewell), К. Кірш (C. Kirsch), Ю. Лам (Y. Lam), Ч. Леун (C. Leung), Н. Рассоол (N. Rassool), Р. Стеннард (R. Stannard), М. Свен (M. Swain), А. Телла (A. Tella), М. Пергума (M. Pegrum), А. Перкінс (A. Perkins), М. Варшауер (M. Warschauer), М. Уалд (M. Wild) та інші.

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду застосування сучасних цифрових технологій у процесі навчання англійської мови в початковій школі.

Зарубіжні, як і вітчизняні науковці все ще не можуть дійти згоди, коли краще розпочинати вивчати англійську мову. Багато попередніх дискусій стосовно початку

вивчення мови в школах базуються на гіпотезі про критичний період, який «є каузальним поясненням різного успіху у засвоєнні іноземної мови як молодшими, так і старшими учнями» [1, с. 162]. Однак, дослідження, що проведене у Великій Британії стосовно вивчення французької мови в початковій та середній школі, яке здійснювалося К. Берсталлом (С. Burstall) та іншими [2], показало, що поза кращої вимови, немає значної різниці у засвоєнні учнями мови між тими, хто її розпочав вивчати раніше чи пізніше. Це означає, що щонайменше в державному секторі Великої Британії, іноземні мови не вивчалися в початковій школі роками. Дослідження та дискусії продовжуються з даного запитання, але все ще не має остаточно визначеного результату. Дослідник К. Кірш (С. Kirsch) [5, с. 4] підсумував сучасне розуміння даного запитання:

1. Дослідження стосовно оптимального віку вивчення мови не є переконливим.
2. Ранній початок має позитивний вплив на ставлення дітей до вивчення іноземних мов.
3. Єдиною перевагою раннього початку є загальна кількість годин, яка активно витрачається на вивчення мови.

Однак, зростання глобальної торгівлі та домінування англійської мови в засобах масової інформації, особливо інтернету, стало причиною змін мовної політики в галузі освіти у багатьох європейських країнах, зокрема й Україні, та загальної тенденції до початку вивчення англійської мови в початковій школі.

Основне завдання вчителів забезпечити учнів можливостями практикувати іноземну мову різними способами. Тому використання цифрових технологій надає багато можливостей, включаючи спілкування з носіями мови чи іншими учнями, які вивчають ту саму мову, але не мають можливості практикувати її вдома, для вдосконалення процесу навчання іноземної мови. Сьогодні досить поширеним є використання таких засобів навчання як відеоконференція [7] та візуальний контакт за допомогою віртуального світу онлайн [4]. Відеоконференція використовується для подолання відстані між учнями. Отже, вони можуть спілкуватися на певній мові та обмінюватися культурним досвідом. Віртуальні світи, як Second Life, Active Worlds та Open Sim дають можливість учням відчувати 3D простір, разом сформувати контент та взаємодіяти з однолітками через віртуальний досвід: дискусії, рольові ігри, виставки, виступи тощо. Асинхронні засоби, як наприклад електронна пошта, блоги та групове використання вікі [9] також мають значний вплив у форматування контенту, де учні взаємодіють з однолітками за допомогою створення, редагування та обміну текстової інформації. Такі технології пов'язані зі смисловим результатом навчання учнів. Для формування мовної компетентності учнів необхідно залучати їх до смислового результату [8].

Багато досліджень з різних країн доводять, що інформаційні технології Web 2.0 та віртуальний світ сприяє природним можливостям навчання іноземної мови.

Нещодавно в Японії запровадили обов'язкове вивчення англійської мови у всіх початкових школах. Це викликало додаткові труднощі у вчителів, оскільки багатьом з них бракує усної компетенції для проведення занять англійською мовою та забезпечити ефективні мовленнєві моделі своїм учням.

В університеті Мі (Японія) створили проєкт чотирьохрічної міжнародної школи для спільного навчання між місцевими учнями та однолітками з інших країн.

В пілотному проєкті, учні початкової школи Кітарісей шестирічного віку, відвідали університет Мі для проведення відеоконференції з австралійськими дітьми. Мета зустрічі полягала у формуванні мовленнєвої компетенції японських учнів та обміну культурними цінностями між однолітками. Під час підготовки обидва класи вивчили екологічні та дієтологічні теми, які вони обговорили під час відеоконференції. Кожна сесія відбувалася відповідно сталого шаблону: вітання та вступне слово обох шкіл. Виконання презентацій японськими та австралійськими учнями, за якими слідувала сесія запитань та відповідей.

Кожен клас використовував дошку під час відеоконференції для показу інформації і зображень засобами PowerPoint, що значно спрощувало їх розуміння. Після презентації відбулася дискусія, під час якої учні школи Кітарісей в основному спілкувалися японською мовою, а японський перекладач здійснював переклад в австралійському класі. Така співпраця показала, що рівень досвіду та мотивації учнів школи Кітарісей підвищився після використання автентичної усної мови з австралійськими носіями. Учні також характеризувалися більшою зацікавленістю в світових глобальних проблемах та потребою дізнатися більше про Австралію.

Використовуючи систему відеоконференції в деяких зарубіжних країнах (Китай, Японія) практикується співпраця з досвідченими вчителями початкової школи, які викладають англійську мову, для низки зустрічей, зокрема під час читання книг. Для такого виду діяльності здебільшого обирають три підручники «Стара леді, яка проковтнула муху», «В Джозефа маленьке пальто», «Ми збираємося вполювати ведмедя». Кожна книга опрацьовувалася протягом трьох зустрічей, кожна з яких вважалася дуже мотивуючою для дітей тому, що вони отримали синхронний досвід з читання книги завдяки експресивним носіям англійської мови одночасно із зображення сторінки на комп'ютерному екрані. Під час таких зустрічей відбувалося спілкування між вчителями та учнями у формі запитань та відповідей стосовно сюжету, персонажів та подій в оповіданні. Вчителям вдалося приділити особливу увагу лексиці англійської мови, завантажити завдання з аудіювання та правопису для подальшого їх використання.

Без сумніву, цифрові технології чудово підходять для повторюваної діяльності з вивчення мови, яка забезпечує миттєвий зворотний зв'язок користувачеві. Учні, які вивчають англійську мову, отримують максимальну користь від самостійного вивчення словникового запасу та виконання граматичних вправ лише при умові, якщо здатні контролювати та оцінити якість вимови. Так учні з європейських країн позитивно оцінили ефективність програмного забезпечення з вивчення англійської мови, як «Rosetta Stone» (www.rosettastone.co.uk/) та «Eurotalk» (<http://eurotalk.com/en/>), які використовуються для швидкого опанування розмовного варіанту мови.

Доцільним для використання вітчизняними вчителями англійської мови може бути більш складне освітнє програмне забезпечення, яке запропоноване компанією «Міста освіти» («Education City») «Вивчай англійську мову» («Learn English») (<http://us.educationcity.com/us/content/learn-english-ell-teaching-resources>). Ці програми знайомлять дітей з тематичними мультимодальними видами діяльності, де учні взаємодіють в межах типових сценаріїв. Обговорення створюються навколо таких звичних ситуацій, як школа, сім'я та район, даючи можливість засвоїти контекстуалізовану лексику та вивчити прості граматичні правила за допомогою цікавих повторюваних вправ, які побудовані навколо кожного сценарію. Повна аудіо-

візуальна підтримка та синхронний зворотний зв'язок здійснюється за допомогою комп'ютера (Computer assisted language learning (CALL)) особливо успішним.

Як свідчить вивчення зарубіжної практики навчання англійської мови, Інтернет може виявитися цінною знахідкою для вивчення цієї мови за допомогою ігор та різних видів навчальної діяльності. Та й самі учні спроможні стати «розробниками ігор» та поділитися ними з своїми однолітками. Для вчителів англійської мови корисними стануть ігри, як запропоновані «2Simple's 2Do It Yourself» (<https://www.2simple.com/2diy/>). Можна також використати blog для створення ігор під час вивчення іноземної мови: <http://larryferlazzo.edublogs.org/2008/04/21/the-best-websites-for-creating-online-learning-games/>

Вчителі європейських країн (Франція, Угорщина, Румунія та ін.) залучають учнів початкових класів до використання відеокамер чи камерофонів для запису рухів обличчя, щоб сформувані фонетичну правильність. Записи в подальшому порівнюються із стандартними моделями, які взяті з інтернету. Дуже часто такі навчальні матеріали, як пісні та вірші, завантажуються з інтернету та практикуються у всьому класі на інтерактивних дошках перед їх живим виконанням. Використання караоке допомагає візуалізувати у цифровій формі поезію та пісні через стоп-кадр, твори мистецтва, зображення.

Аудіо записувачі теж широко використовуються зарубіжними вчителями для удосконалення процесу навчання англійської мови з метою запису виконання популярних пісень. Фотоальбоми, які розмовляють, теж успішно використовуються для створення та трансляції оповідань в усній формі. При цьому фотографії та текст вставляють на кожен сторінку альбому, а згодом записується відповідна розповідь. Приклади такої роботи можна знайти на сайті: www.segfl.org.uk/spot/post/recordable_talking_devices/

Досить цінною як для зарубіжних, так і вітчизняних педагогів може стати програма Wordle (www.wordle.net), яка є гарним прикладом вебінструменту, що допомагає поєднати інтерфейс між читанням, письмом та значимістю візуальної грамотності. Вчителі використовують її для того, щоб допомогти учням початкової школи порівняти тексти різних жанрів та епох, проаналізувати формальність в написанні чи просто приділити увагу основному словниковому складу з певної теми. Діти, які створюють свої власні Wordles, також можуть погратися із формою, кольором, смисловий відтінком слова або фрази.

Мобільні телефони теж досить активно використовуються зарубіжними вчителями для удосконалення практики вивчення англійської мови (mobile assisted language learning (MALL)). У Великобританії компанія з розробки програмного забезпечення «Anspear» створила матеріал для вивчення англійської мови на мобільних телефонах. Контент організований в темах, який відноситься до англійської культури, містить вправи для практики словникового запасу, правопису, словесних асоціацій, говоріння, слухання, читання, письма та граматики в їх єдності. За допомогою мультимедіа програмне забезпечення пропонує організацію діяльності на основі гри, запис прогресу, завантаження інформації на сервер компанії. Звичайно сучасні мобільні телефони є не досить дешевими і не всі учні початкової школи в змозі їх придбати. Тому існують дешевші мобільні рішення, які можуть бути надзвичайно ефективними в деяких обставинах. Зокрема, південноафриканська компанія «Lifeline Energy» розробила розумний пристрій під назвою «Lifeplayer». Це MP3-програвач, радіо та аудіо записувач, який зберігає інтерактивний навчальний контент на картках

пам'яті. Він містить батареї, які заряджаються звичайним способом, але використовує також сонячну енергію та механізм намотування. Британська Рада активно підтримує такий економний варіант вивчення англійської мови в різних країнах світу. Окрім того, нею розробляються матеріали для підтримки молодих спеціалістів, які отримують Сертифікат з практики англійської мови як іноземної (Certificate in the Practice of ELT (CPELT)).

Британською радою розроблено й різні додатки для ефективного вивчення англійської мови. Деякі додатки допомагають формувати креативність: «Toontastic» та «Puppet Pals». Вони дають можливість молодому поколінню створити оповідання, використовуючи при цьому анімовані персонажі та записане мовлення, а також забезпечити можливості для поширення творчості онлайн. Більш складні додатки, як «Comic Life», дають можливість дітям знімати фотографії за допомогою вбудованих камер на мобільних пристроях та використовувати їх в шаблонах мультиплікаційного стилю з написаним оповіданням. Інші додатки, як «Phoster» забезпечують систему для розробки постерів, щоб діти змогли пограти з тестом та зображеннями для оцінки візуального впливу на аудиторію.

Велика кількість додатків мають більш конкретну мету та допомагають розвивати навички читання та письма. Вбудований синтезатор тексту-у-мовлення може відкрити доступ до текстів для вивчення англійської мови, а також може слугувати ефективною моделлю усної мови, особливо при відсутності носіїв мови. Доступними для учнів і вчителів є велика кількість словникових програм для підтримки користувачів у їх оволодінні новими лексичними одиницями. Крім того, є численні додатки, які підтримують формування словникового запасу, граматики та розмовної мови, а також контекстуалізують мову через культурний контекст, який робить мову зрозумілішою. Вітчизняні педагоги мають змогу скористатися цілим рядом мобільних додатків через систему: <http://learnenglish.britishcouncil.org/uk/apps>

Отже, освіта в Україні зазнає значних змін та відбувається процес інформатизації освітнього процесу. Учителю виступає в цій ситуації все більш активним помічником, а його головна функція полягає в стимулюванні навчального процесу. Практичний досвід викладання англійської мови в початкових класах свідчить про те, що на сучасному етапі значну увагу необхідно приділяти застосуванню мультимедійних технологій, у яких одночасно використовують тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію. Все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу.

За допомогою таких сучасних цифрових технологій як відеоконференція, віртуальні світи, які дають можливість відчувати 3D простір та спілкуватися з однолітками, комп'ютерного та мобільного навчання, використання мобільних додатків та цифрових ігор учні початкових класів на уроках англійської мови мають змогу відчувати справжнє занурення в аутентичне спілкування, отримати безліч можливостей для вивчення та запам'ятовування нових слів та мовних зворотів, а також для формування мовленнєвих навичок.

У подальших розвідках передбачається дослідження особливостей організації навчального процесу англійської мови як іноземної в різних країнах світу та ефективності використання певних цифрових систем на різних етапах навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bialystok E., Hakuta K. Confounded Age: Linguistic and Cognitive Factors in Age Differences for Second Language Acquisition. *Second Language Acquisition and the Critical Period Hypothesis*; ed. by D. Birdsong. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, 1999. P. 161–181. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.475.3365&rep=rep1&type=pdf>
2. Burstall C., Jamieson M., Cohen S., Hargreaves M. Primary French in the balance. *Educational Research Journal*. 1975. Vol. 17, № 3. P. 193–198.
3. Dalton S. Language Learning Games: Why, When, and How. Manchester: Southern New Hampshire University, 2005. 30 p. URL: https://www.academia.edu/4998040/Language_Learning_Games_Why_When_and_How
4. Hew K. F., Cheung W. S. Use of three-dimensional (3-D) immersive virtual worlds in K-12 and higher education settings: A review of the research. *British Journal of Educational Technology*. 2010. Vol. 41, № 1. P. 33–55. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.477.469&rep=rep1&type=pdf>
5. Kirsch C. Teaching foreign languages in the primary school. London: Continuum, 2008. 240 p.
6. Krashen S. Principles and practice in second language acquisition. London: Prentice-Hall International, 1981. 209 p. URL: http://sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
7. Phillips M. The perceived value of videoconferencing with primary pupils learning to speak a modern language. *The Language Learning Journal*. 2010. Vol. 38, № 2. P. 221–238.
8. Swain M. Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. *Input in Second Language Acquisition*; ed. By S. Gass, C. Madden. Rowley, Massachusetts: Newbury House, 1985. P. 235–253. URL: <https://ru.scribd.com/doc/179356182/Swain-1985-communicative-competence-role-of-input-and-output-pdf>
9. Terrell S. S. Integrating online tools to motivate young English language learners to practice English outside the classroom. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching (IJCALLT)*. 2011. Vol. 1, № 2. P. 16–24. URL: <http://www.irma-international.org/viewtitle/53798/>
10. Wegerif R. The Role of ICT as catalyst and support for dialogue. *NALDIC Quarterly*. 2004. Vol. 1, № 4. P. 4–12. URL: <https://www.naldic.org.uk/Resources/NALDIC/Teaching%20and%20Learning/Documents/TheroleofICTascatalystandsupportfordialogue.pdf>

REFERENCES

1. Bialystok, E., Hakuta, K. (1999). Confounded Age: Linguistic and Cognitive Factors in Age Differences for Second Language Acquisition. *Second Language Acquisition and the Critical Period Hypothesis*; ed. by D. Birdsong. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, 161–181. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.475.3365&rep=rep1&type=pdf>
2. Burstall, C., Jamieson, M., Cohen, S., Hargreaves, M. (1975). Primary French in the balance. *Educational Research Journal*. Vol. 17, № 3, 193–198.
3. Dalton, S. Language Learning Games: Why, When, and How. Manchester: Southern New Hampshire University. URL: https://www.academia.edu/4998040/Language_Learning_Games_Why_When_and_How
4. Hew, K. F., Cheung, W. S. (2010). Use of three-dimensional (3-D) immersive virtual worlds in K-12 and higher education settings: A review of the research. *British Journal of Educational Technology*, Vol. 41, 1, 33–55. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.477.469&rep=rep1&type=pdf>
5. Kirsch, C. (2008). Teaching foreign languages in the primary school. London: Continuum.
6. Krashen, S. (1981). Principles and practice in second language acquisition. London: Prentice-Hall International. URL: http://sdkrashen.com/content/books/principles_and_practice.pdf
7. Phillips, M. (2010). The perceived value of videoconferencing with primary pupils learning to speak a modern language. *The Language Learning Journal*. Vol. 38, 2, 221–238.
8. Swain, M. (1985). Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. *Input in Second Language Acquisition*; ed. by S. Gass, C. Madden. Rowley, Massachusetts: Newbury House, 235–253. URL: <https://ru.scribd.com/doc/179356182/Swain-1985-communicative-competence-role-of-input-and-output-pdf>
9. Terrell, S. S. (2011). Integrating online tools to motivate young English language learners to practice English outside the classroom. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching (IJCALLT)*. Vol. 1, 2, 16–24. URL: <http://www.irma-international.org/viewtitle/53798/>
10. Wegerif, R. (2004). The Role of ICT as catalyst and support for dialogue. *NALDIC Quarterly*. Vol. 1, 4, 4–12. URL: <https://www.naldic.org.uk/Resources/NALDIC/Teaching%20and%20Learning/Documents/TheroleofICTascatalystandsupportfordialogue.pdf>